

HALK SAğLIğI UZMANLARI DERNEęI (HASUDER)
YENİ KORONAVİRÜS (COVID-19) HABER POSTASI (07.04.2020)

Kesin Olgu: Türkiye (30.217) Dünya (1.210.956) **Ölüm:** Türkiye (649), Dünya (67.594)

DSÖ Risk Deęerlendirmesi: Küresel seviye - Çok Yüksek

Günün HASUDER Önerisi

Birlikte Daha Güçlüyüz!

Bugün 7 Nisan Dünya Sağlık Günü ve mesajı da: “*Hemşire ve ebeleri destekleyelim*”. Hemşire ve ebeler sağlık sisteminin vazgeçilmez bileşeni. Her zaman, ama özellikle de Pandemi günlerinde BİRLİKTE DAHA GÜÇLÜYÜZ.

Dünyadan Haberler

DSÖ Durum Raporu-77 [\(WHO Situation Report-77\)](#)

- Son 24 saat içinde bir yeni ülke COVID-19 vakaları bildirmiştir: Güney Sudan
- Ortak basın toplantısı ve ortak yazılan görüş belgesinde, DSÖ Genel Direktörü ve IMF Yönetim Direktörü, hayat kurtarmanın ve geçim sağlamanın önemini yineledi ve hayat ya da iş kurtarmak arasında kalmanın yanlış bir ikilem olduğunu açıkladı. Basın toplantısı [Burada](#) ve op-ed [Burada](#).
- Dünyadaki öğrencilerin yaklaşık yüzde 90'ı, ülkelerindeki okulların kapanmasından etkileniyor-bu da 1,5 milyardan fazla çocuk ve genç demek. DSÖ, UNICEF ve Uluslararası Yayıncılar Birliği ile birlikte 'Dünyayı Oku' adıyla çocuklara yönelik okuma girişimi başlattı [Burada](#). DSÖ ayrıca COVID-19 salgını sırasında ebeveynlik için de tavsiyeler yayınladı [Burada](#).

Dünya Sağlık Örgütü (DSÖ)

- FIFA, Birleşmiş Milletler (BM) ve Dünya Sağlık Örgütü (WHO), insanların evde sağlıklı kalmalarını (#HealthyAtHome) teşvik etmek için; BM Uluslararası Kalkınma ve Barış için Spor Günü'nde başlatılan #BeActive kampanyasını destekleme konusunda güçlerini birleştirdi.
 - DSÖ, tüm sağlıklı yetişkinlerin günde en az 30 dakika, çocukların ise günde en az 60 dakika fiziksel aktivite yapmasını önermektedir. Bunun bir parçası olarak,

#BeActive ve #HealthyAtHome kampanyaları kapsamında 5 ek öneride bulunuldu: Bazı çevrimiçi egzersiz derslerine katılmak, dans etmek, aktif video oyunları oynamak, ip atlamak, kas güçlendirme ve denge alıştırmaları yapmak. (06.04.2020) [Kaynak](#)

- DSÖ Genel Direktörü Dr. Tedros Adhanom Ghebreyesus dün yaptığı basın toplantısında (06.04.2020):
 - DSÖ'nün sağlık kuruluşlarında sağlık çalışanları için tıbbi maske, respiratör ve diğer kişisel koruyucu ekipmanların kullanılmasını önermeye devam ettiğini,
 - Toplumdaki kişiler için; hasta olanlar ve evde hasta bir kişiye bakanların tıbbi maske kullanmasını önerdiklerini,
 - 70'den fazla ülkenin etkili tedaviyi bulmayı hızlandırmak için DSÖ Dayanışma Denemesine katıldıklarını, yaklaşık 20 kurum ve şirketin aşı geliştirmek için yarıştığını,
 - DSÖ'nün, ilaç ve aşular geliştirildikçe tüm ülkeler ve insanlarla eşit olarak paylaşılmasını sağlamaya kararlı olduğunu,
 - Herkesin bilim ve araştırmanın faydalarından yararlanabilmesi için tüm ülkeleri, şirketleri ve araştırma kurumlarını; verileri, bilimi ve işbirliğini herkese açık hale getirmeyi desteklemeye çağırıldığını söyledi. [Kaynak](#)

ABD Hastalık Kontrol ve Önleme Merkezleri (Centers for Disease Control and Prevention, CDC)

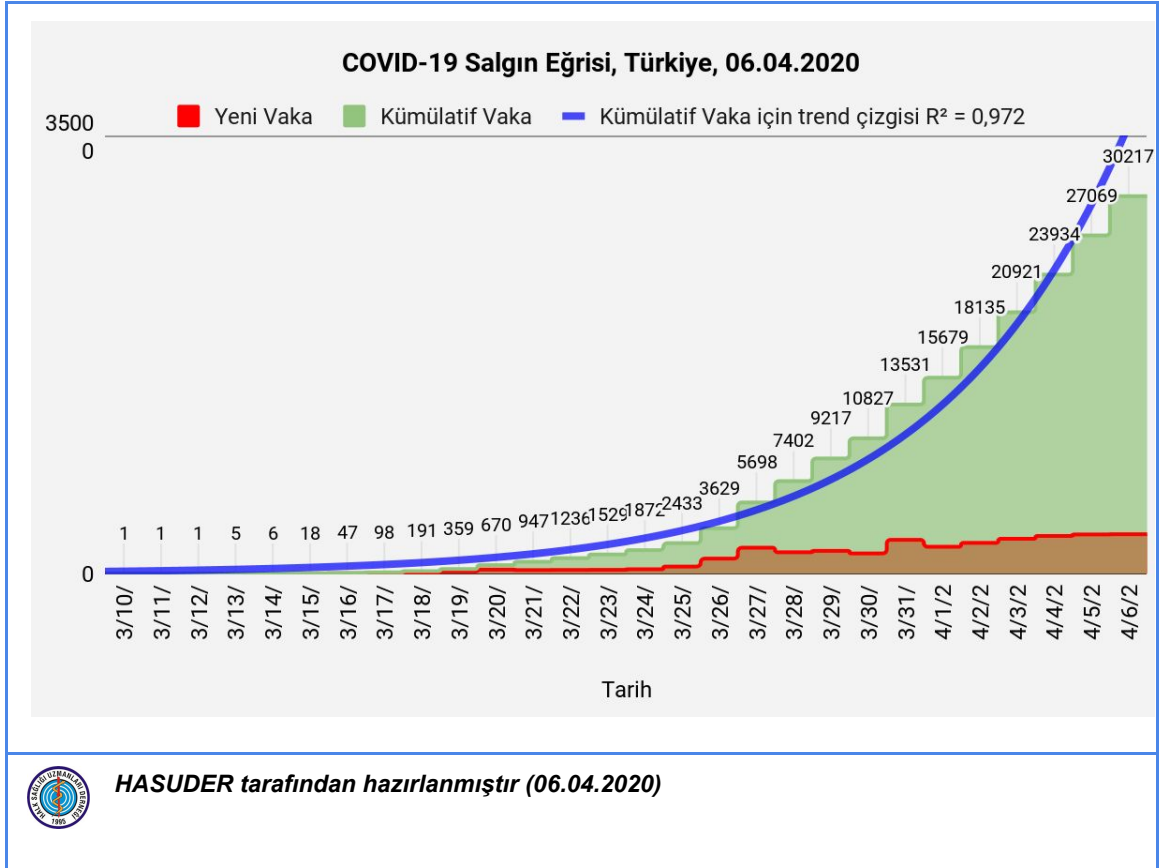
- CDC, "Sağlık Çalışanı Yetersizliğini Azaltmak için Stratejiler" önerdi (04.04.2020). [Kaynak](#)
- CDC, toplu taşıma aracı bakımı çalışanlarına (*transit maintenance workers*) yönelik olarak COVID-19'dan korunma, toplu taşıma araçlarının temizlenmesi, en uygun temizlik malzemeleri ve işverenlerin alması gereken önlemler gibi konularla ilgili önerilerde bulundu (04.04.2020). [Kaynak](#)
- CDC, sağlık çalışanlarının eğitimlerine yönelik aşağıdaki konularda webinarler yayınladı (06.04.2020): [Kaynak](#)
 - Klinik bakım ve enfeksiyon kontrolü
 - Enfeksiyon koruma ve kontrol önerileri
 - Durumu kritik olan yetişkin hastaların yönetimi
 - Altta yatan tıbbi durumlar ve yüksek risk taşıyan kişiler
 - Çocuk ve gebe kadın bakımı
 - Koronavirüs testleri
 - Sağlık hizmetinde kişisel koruyucu donanım kullanımını iyileştirmek için stratejiler
 - İlaç-dışı müdahaleler
 - Sosyal mesafelendirme
 - Acil yanıt durumlarında üreme sağlığı

Türkiye'den Haberler

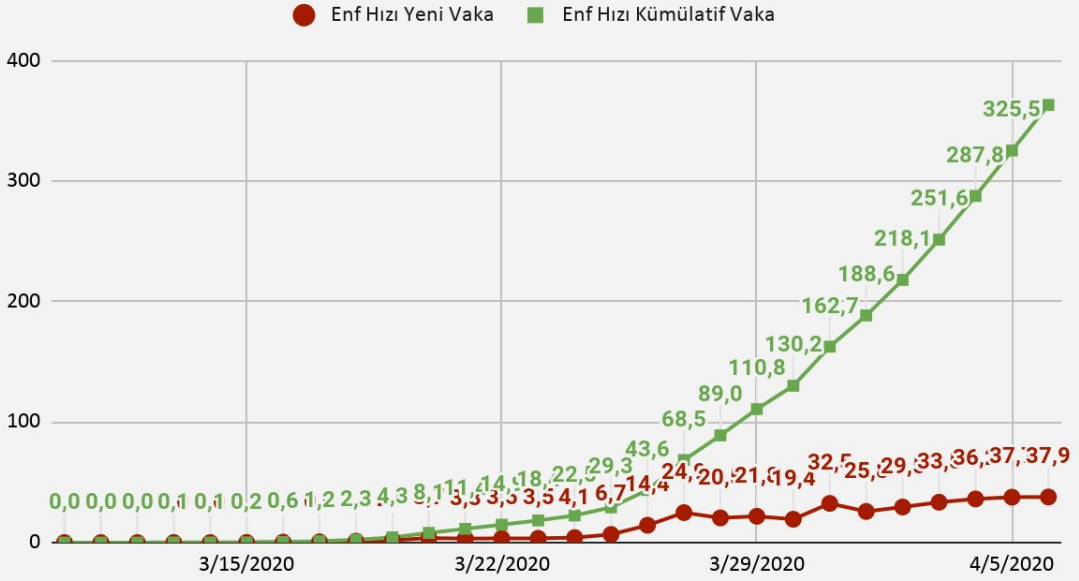
Tarih	Test Sayısı	Pozitiflik (%)	Yeni Vaka	Kümülatif Vaka	Ölüm	Kümülatif Ölüm	Fatalite Hızı (%)
06/04/2020	21.400	15,62	3.148	30.217	73	574	2,12

Pozitiflik % = Günlük Yeni Vaka Sayısı / Günlük Test Sayısı x 100

Fatalite Hızı % = Kümülatif Ölüm Sayısı / Kümülatif Vaka Sayısı x 100 [Kaynak](#)

COVID-19 Salgını Enfeksiyon Hızı (1.000.000 Nüfusta), Türkiye, 06.04.2020

HASUDER tarafından hazırlanmıştır. (06.04.2020)

Yeni Vaka Enfeksiyon Hızı = Günlük Yeni Vaka Sayısı / TÜİK Türkiye Nüfusu x 1.000.000

Kümülatif Vaka Enfeksiyon Hızı = Kümülatif Vaka Sayısı / TÜİK Türkiye Nüfusu x 1.000.000

TÜRKİYEDEN HABERLER

T.C. Cumhurbaşkanlığı

- Sn Cumhurbaşkanı, ikinci kez video konferans yöntemiyle yapılan kabine toplantısı sonrasında açıklamalarda bulundu (06.04.2020):
 - Valiliklerin E-devlet ([Burada](#)) ve PTT ([Burada](#)) aracılığıyla talep eden tüm vatandaşlara ücretsiz maske dağıtımına başladığını,
 - Parayla maske satılmasının yasaklandığını ve marketlerdeki maskelerin de ücretsiz olduğunu,
 - Salgın bitene kadar vatandaşların tamamına yetecek maske stoku ve üretim planlaması olduğunu,
 - Sosyal mesafeye dikkat edilmesi gerektiğini,
 - Hastalığı yayma tehlikesi olan bina, sokak, cadde, köy, mahalle, belde ve hatta ilçe düzeyindeki tüm yerlerin tümüyle karantinaya alındığını,
 - 65 yaş üstü vatandaşlar ile kronik hastalığı olanların ihtiyaçları için oluşturulan Vefa Sosyal Destek Gruplarının şimdiye kadar 1 milyon 320 bin vatandaşın temel ihtiyaçlarıyla ilgili taleplerini yerine getirdiklerini,
 - Hastanelerde teşhis ve tedavi konusunda bir sıkıntı olmadığını,
 - Atatürk Havalimanı alanında ve Sancaktepe Havalimanı alanında 1000'er odalık 2 hastanenin yapıldığını ve 45 güne bitirilmesinin planlandığını,
 - 2 milyon 300 bin haneye daha yardım yapılacağını,

- “Biz Bize Yeteriz Türkiye” sloganıyla başlatılan kampanyada hesaplarda toplanan meblağın yaklaşık 1 milyar 500 milyon lirayı bulduğunu, 43 milyon liranın da SMS olarak toplandığını, ilaveten AK Parti Meclis Grubu hesabında da toplanan yaklaşık 5 milyon liralık meblağın da buraya aktarılacağını,
- KOSGEB’in kredi destek programından faydalanan ve bankalara ödemeleri devam eden 136 bin KOBİ’nin Nisan, Mayıs ve Haziran aylarındaki kredi taksitlerinin 3 ay ertelendiğini açıkladı. [Kaynak](#)

T.C. Sağlık Bakanlığı

- Sosyal Güvenlik Uygulamaları Daire Başkanlığı;
 - ICD-10 AM Avustralya Kodlama (International Classification of Diseases, Australian Modification) Standartlarına göre COVID-19 ile ilgili olası durumlarda kullanılması gereken kodlama kurallarını ayrıntılı bir şekilde içeren bir doküman paylaştı (03.04.2020). [Kaynak](#)
- COVID-19 Hastalığı ile ilgili **Vaka Bilgi Formu** güncellendi (06.04.2020). [Kaynak](#)
- Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü tarafından valiliklere gönderilen **06.04.2020 tarihli ve 14500235-403.99 sayılı “Hasta Ziyaretleri”** hakkındaki yazıda;
 - Hasta ziyaretleriyle ilgili Mart-Nisan aylarında uygulanması istenilen tedbirlerin Bakanlıkça yapılacak ikinci bir duyuruya kadar devam edilmesi,
 - Tüm sağlık kuruluşlarına girişte vatandaşların tıbbi maske takma zorunluluğu olması
 - Sağlık kurumları içerisinde tıbbi maske takmadan dolaşmaya izin verilmemesi hususları tüm kamu ve üniversite hastaneleriyle özel hastanelere iletildi
- Halk Sağlığı Genel Müdürlüğü tarafından valiliklere gönderilen **06.04.2020 tarih ve 44773052-149 sayılı “Saha Ekibi Görev Tanımı”** konulu yazıda;
 - Saha ekiplerinin geliştirilen algoritmalar çerçevesinde *kesin vakaların temaslılarının* ziyaret edilmesi ve *evde izlemine karar verilen hastaların* takip edilmesi amacı ile oluşturulduğu belirtilerek yapılacak ev ziyaretlerinin usul ve esasları açıklandı:
 - Temaslı olarak kabul edilen kişilere, durumu ile bilgi verilir; ev izolasyonunda olması gerektiği ve izolasyon sırasında uyulması gereken kurallar hakkında bilgilendirme yapılır.
 - Evde takibi yapılan hastalara “Evde Hasta İzlemi” kuralları çerçevesinde bilgilendirme yapılır.
 - Numune alınmasının gerekli olduğu durumlarda numune alınarak kaydedilir.
 - Saha ekipleri, ev ziyaretlerini gerçekleştirirken mutlaka kurum kimliklerini veya görevli olduklarını gösterir yazıyı taşımaları ve talep edildiğinde göstermelidirler.
 - Saha ekiplerinin ziyaretlerinde, uygun Kişisel Koruyucu Ekipmanları (N95 veya FFP2 maske, tek kullanımlık önlük, gözlük/yüz koruyucu siperlik ve eldiven) kullanılması gerekmektedir.
 - Saha ekiplerinin malzeme ihtiyacı günlük kullanım miktarına göre hesaplanacak ve talep edilecektir.
- Yönetim Hizmetleri Genel Müdürlüğü tarafından valiliklere gönderilen **06.04.2020 tarih ve 60438742-929 sayılı “Personel Hareketleri”** konulu yazıda;
 - İstanbul ilinde salgınla mücadelenin yeterli sayıda personel ile yürütülebilmesi için ihtiyaç duyulan İstanbul iline özel düzenlemeler açıklanmıştır. Buna göre;

- 30 Mart 2020 tarihinden önce İstanbul iline diğer illerden ataması yapılan personelin ayrılışları yapılacak olup ivedilikle göreve başlamaları sağlanacaktır.
- Bakanlık merkez ve taşra teşkilatında görev yapan hekimlerin taleplerine istinaden, Bakanlığın da uygun görmesi hâlinde, *mevzuatta aranan hiçbir sınırlamaya tabi olmadan* İstanbul iline atamaları yapılarak ivedilikle göreve başlamaları sağlanacaktır.
- Eczacı, hemşire, hemşire yetkili ebe, biyolog, sağlık memuru/teknikeri, acil tıp teknisyeni kadrosunda çalışmakta olup *atama* talep eden personelin *mevzuatta yer alan diğer şartları taşımaları kaydıyla* atamaları yapılacaktır.
- Eczacı, hemşire, hemşire yetkili ebe, biyolog, sağlık memuru/teknikeri, acil tıp teknisyeni kadrosunda çalışmakta olup *görevlendirme* talep eden personelin bu talepleri *mevzuatta aranan hiçbir sınırlamaya tabi olmaksızın* kabul edilecektir.
- Ağız Diş Sağlığı Merkezleri ve Ağız Diş Hastanelerinde görev alan *istisnasız bütün personelin* ihtiyaç duyulan alanlarda İl Sağlık Müdürlüğü'nde görevlendirilebilmeleri uygun görülmüştür.
- 2019 yılı YDUS sonucuna göre İstanbul ilinde yer alan Bakanlığa bağlı Eğitim ve Araştırma Hastanelerine yerleşen tabiplerin atamaları yapılarak ivedilikle ayrılış işlemleri gerçekleştirilecektir.
- İstanbul ilinde, kadroları Sağlık Bakanlığı'nda olup Üniversitelerin Tıp Fakültesi Hastanelerinde uzmanlık eğitimini tamamlayan tabiplerin ivedilikle ayrılışları yapılarak kadrolarına dönmeleri sağlanacaktır.
- Analık izni ve yurtdışı izni hariç bütün sağlık personelinin *ücretsiz izinleri sonlandırılmıştır*.
- 18.03.2020 tarihli ve 962 sayılı yazı kapsamında yıllık iznini kullanmakta olan personel dışındaki yıllık iznini kullanmakta olan *sağlık personelinin izinleri iptal edilmiştir*.

T.C. İçişleri Bakanlığı

- Bakanlık, Siber Suçlarla Mücadele ekiplerinin son 21 günde COVID-19 ile ilgili provokatif paylaşım yapan 3 bin 576 adet sosyal medya hesabını incelediğini, yapılan incelemelerde bu hesapları kullanan 616 şüpheli şahıstan 229'unun yakalandığını duyurdu (06.04.2020). [Kaynak](#)

T.C. Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı

- Sn Bakan;
 - Sosyal Güvenlik Kurumu ile Türkiye Eczacılar Birliği arasında ilaç teminine ilişkin ek bir protokol imzalandığını,
 - COVID-19 tedbirleri kapsamında mutabakata varılan mevcut protokolün yeni bir protokol imzalanıncaya kadar geçerli olacağını açıkladı (06.04.2020). [Kaynak](#)

T.C. Tarım ve Orman Bakanlığı

- Sn. Bakan,
 - COVID- 19 salgını dolayısıyla, bitkisel üretimin devamlılığı ve gıda arz güvencesini sağlamanın önümüzdeki dönem için büyük önem taşıdığını,

- Bu nedenle ekilebilir tüm arazileri üretime kazandırmak için "Bitkisel Üretimin Geliştirilmesi" Programını başlattıklarını,
- Bu proje kapsamında uygulamanın 21 ilde başladığını ve ekimi yapılacak ürünlerin buğday, arpa, kuru fasulye, mercimek, mısır, ayçiçeği ve çeltik olarak belirlendiğini açıkladı (06.04.2020). [Kaynak](#)

T.C. İçişleri Bakanlığı Afet ve Acil Durum Yönetim Başkanlığı (AFAD)

- AFAD, COVID-19 salgını nedeniyle yurtdışından ülkemize getirilen ve 14 günlük karantina süresini yerleştirildikleri yurtlarda dolduran üniversite öğrencilerinin AFAD koordinasyonunda memleketlerine *ücretsiz* olarak gönderilmekte olduğunu duyurdu (05.05.2020). [Kaynak](#)

Türk Tabipleri Birliği (TTB)

- TTB Merkez Konseyi,
 - İşkencenin Önlenmesi Komitesi ile BM İnsan Hakları Yüksek Komiserliği'nin "cezaevlerindeki insan sayısını azaltmaları için acil harekete geçme çağrısı yaptığını" hatırlatarak COVID-19 salgınının görüldüğü birçok ülkede hükümetlerin cezaevlerinde ayırimsız tahliyeleri başlattığını bildirdi.
 - Türkiye'de de başta hasta mahpuslar olmak üzere risk grubunda olan mahpusların bir an önce tahliye edilmesini ve tüm mahpusları kapsayan, eşit ve adil bir infaz değişikliğinin bir an önce gerçekleştirilmesini istedi (06.04.2020). [Kaynak](#)
- DİSK Kadın Komisyonu - KESK Kadın Meclisi – TMMOB Kadın - TTB Kadın Hekimlik ve Kadın Sağlığı Kolu ortak açıklama yaparak, pandemi sürecinde kadınlara yönelik oluşan yeni sömürü biçimine asla rıza göstermedikleri ile ilgili şu açıklamalarda bulundu;
 - Ağırlıklı olarak güvencesiz koşullarda çalışan kadınların salgın süresince ücretsiz izne zorlanma yahut işten çıkarılma tehdidi gibi sorunları daha da artmaktadır
 - Kriz dönemlerinde, kadınlar hem işten çıkarılmaları hem de kriz etkilerinin ötelenmesinde ucuz işgücü ve/ya ücretsiz emekçiler olarak çalışmaya zorlanarak kriz dönemlerinin en ağır bedellerini ödemektedirler.
 - Sağlık çalışanlarının üçte ikisinden fazlasını kadınların oluşturduğu göz önünde bulundurulduğunda pandeminin sağlık çalışanı kadınlar açısından taşıdığı riskleri ve kadın emeği üzerindeki olumsuz etkilerini öngörmek zor olmayacaktır.
 - "Evde kalmak" kadınlar için iş yükünün ve emek sömürsünün artması anlamına gelmektedir.
 - "Evde kalmak" ev içi şiddeti ve istismarları arttırmaktadır.
 - Sağlık için evde kalmak adaleti engellememelidir. COVID-19 salgınına ilişkin tedbir almak için infaz yasasında yapılacak değişiklik kapsamında cinsel istismar suçlularına af anlamına gelen bir yasal değişiklik de gündeme gelmiştir. COVID-19 salgınından yararlanarak, siyasal iktidarın kadın katillerini, istismarcılarını serbest bırakma, aklama girişimleri kabul edilemez.
 - Kadınların sağlık hizmetlerine erişimde yaşadığı sorunlar bu süreçte artmıştır. Sosyal güvenceden ve nitelikli bir sağlık hizmeti alabilecek gelirden yoksun, güvencesiz koşullarda çalışan kadınlar sağlık hakkına erişememektedir (06.04.2020). [Kaynak](#)

Türk Psikiyatri Derneği

- Dernek;
 - Ülkenin her yerinde görev yapan tüm sağlık çalışanlarının 7/24 ulaşabilecekleri bir ruhsal destek hattı oluşturulduğunu,
 - 0850 532 66 76 telefon numarası ile erişilebilecek destek servisi 06 Nisan 2020 Pazartesi saat 08.00 itibari ile hizmete açılacağını,
 - “Sağlık Çalışanlarına Destek Hattıyla” dernek üyesi gönüllü psikiyatristlerle canlı telefon görüşmesi sağlanabileceğini duyurdu (06.04.2020). [Kaynak](#)

Türk Toraks Derneği

- Dernek;
 - Salgın ile birlikte günlük yaşamda daha fazla yer almaya başlayan temizlik ve dezenfeksiyon malzemeleri hakkında toplumu uyardı.
 - Bu malzemelerin astım, alerjik rinit, egzema gibi rahatsızlıkları olan alerjik bünyeye sahip kişileri olumsuz etkileyebileceğini hatırlattı (05.04.2020). [Kaynak](#)

HASUDER'den Haberler

- Prof.Dr. Gül Ergör Ulusal Kanal'da maske kullanımını ile ilgili uyarılarda bulundu. [İzlemek için](#)

Okuma Önerisi

Özel Rapor: Dünyanın COVID-19'a yanıtını yönlendiren simülasyonlar

Epidemiyologlar, koronavirüs pandemisini modellemek için nasıl acele ettiler

COVID-19'un yeni karşılaşılan bir virüs olması kimleri etkileyeceği ve sonuçlarının neler olacağı ile ilgili bilgiyi kısıtlı tutmaktadır. Imperial College London'da bir matematik epidemiyoloğu olan Ferguson ve ekibi yaptıkları bilgisayar modellemelerinde SARS-CoV-2'nin İngiltere nüfusunda yayılım hızının nasıl olacağını simüle etmiş ve bunu yetkililerle paylaşmıştır. Ekip, tüm ülkeler, ölümleri haftada 100.000 kişi başına 0.2'ye ulaşmadan önce katı sosyal mesafe kuralları, hastalığı test etme ve tecrit stratejilerini benimserse, COVID-19 nedeniyle meydana gelen küresel ölümlerin yıl sonunda 1,9 milyondan daha az bir sayıya düşürülebileceğini belirtmiştir. Bilgilerin kısıtlı olması ve daha gerçekçi modellemelerin daha ayrıntılı çalışmalar gerektiriyor olması, modellemelerin gün geçtikçe yenilenmesini ve yeni simülasyonlar yapılmasını gerektirmektedir. Bu yazıda David Adam, İngiltere'de COVID-19 ile ilgili simülasyonların nasıl yapıldığını ve ülkenin kısıtlamalarına etkilerini, modellerin değişkenliğini ve COVID-19 ile mücadelede yapılan değişikliklerin sonuçları nasıl değiştireceğini, modellemeleri yapan ekiple konuşarak aktarmaya çalışmış.

Adam D. Special report: The simulations driving the world's response to COVID-19. How epidemiologists rushed to model the coronavirus pandemic. Nature 2020 April 2. DOI: [10.1038/d41586-020-01003-6](https://doi.org/10.1038/d41586-020-01003-6)

**Bu metin HASUDER adına Prof. Dr. Nazım Ercüment Beyhun, Doç. Dr. Lütfi Saltuk Demir, Dr. Öğretim Üyesi Melike Yavuz, Uzm. Dr. Ayşe Gülsen Teker, Arş. Gör. Dr. Tülin Çoban, Arş. Gör. Hanife Ece Erik, Arş. Gör. Tuğçe Dartılmak ve Arş. Gör. İrem Dilaver tarafından hazırlanmıştır.*